

Könyvkultúra az észteknél

Külföldet járó íróink közül kevesen fordítanak figyelmet a könyvtárak munkájára, pedig ez fontos területe az irodalmi közéletnek. Bennünket, könyvtárosokat különösen érdekelnek szakmánk külföldi eredményei. Timár Máté figyelmét tavalyi szovjetunióbeli utazása során az a kérdés sem kerülte el. Útinaplójában az észteknél népi könyvkultúrájáról is beszámol.*

Az alig egymilliós nyelvterületen élő rokon nép magasrendű művelődéséről eddig is tudunk. Kórusműveltségét a Bartók—Kodály-iskola már 1944 előtt is példaként emlegette. A cári elnyomás alatt ezer és ezer éneknek működött, s tartotta fenn a nemzeti öntudatot. A cárizmus alól felszabadulva nagyarányú kulturális fejlődés indult meg, s ez újabb lendületet vett 1945 után, amikor megindult a szocialista társadalom építése. Különösen szembetűnő a fejlődés 1945 óta, amint Timár könyvének adatai bizonyítják.

1961-ben, amikor Timár Máté Eestiben járt, a könyvtárak száma 3000-re rúgott, bennük 17 millió könyv volt hozzáférhető. A beiratkozott olvasók száma 394 ezer. (Több mint a lakosság 30%-a!)

Az egy főre jutó kölcsönzött könyvek száma 23, 'illetve az író nem egészen pontos fogalmazása szerint egy-egy olvasó 23-szor „visz haza” könyvet. Eszerint egy-egy alkalommal esetleg többet is vihet magával. Ha így értette, akkor az arány még tovább javul.

A könyvtár használat mellett a könyvvásárlás adatait is ismerni kell ahhoz, hogy a könyvvel való élés mértékéről teljesebb képet nyerhessünk. Az idevágó adatok szerint minden észteknél évi 40 rubelt költ könyvre, ami átlagárat tekintve, 6,5 példánynak felel meg. Ezenkívül minden észteknél átlag 9—10 könyvet vesz kölcsön.

A kiadók összteljesítménye 1940-ben 2,8 millió, 1960-ban pedig 6,6 millió kötet. Az eredmény akkor is figyelemre méltó, ha tudjuk, hogy 1945 után egészen új kiadói ágazatok létesültek. Így például a marxizmus—leninizmus klaszszikusai összesen 4 millió példányban hagyták el a sajtót. — Eduard Wilde észteknél író regényei 1 millió példányban. (Tőle Kner Imre is adott ki könyvet, *A hegyfalvi tejesember-t*, 1933-ban. Bán Aladár fordításában.)

1954—1958 között 313 mű jelent meg, 4,5 millió példányban. Ha 1960-ban, tehát egyetlen egy évben 6,6 millió példány jelent meg, akkor ez az ugrás egye-

nesen bámulatos. (Lásd idézett mű 145—147. l.)

1934-ben a megjelent művek átlag 1400 példányszámot értek el, a Nobel-díjasok sorozata 500-at. 1960-ban az átlagos példányszám 17 000.

Ezek az adatok mutatják a fejlődés iramát, s ennek értékét aligha csökkentené, ha az író közölte volna a megjelent művek ívszámát, valamint a szerzők és művek összesített adatait.

Az újság- és folyóiratkiadásra, illetve olvasásra nézve a következő adatokat kapjuk a beszámolóból:

50 újság évi 130 millió, 60 folyóirat, időszerkesztésű kiadvány és képeslap 5,5 millió példányban jelenik meg. Majdnem minden észteknél esik egy újság, vagy folyóirat az észteknél közt, de többen járatnak, illetve olvasnak orosz nyelvű sajtóterméket is.

Az egyik irodalmi heti folyóirat, a *Looming* heti 15—20 ezer példányban, a másik, a *Sirp ja Vasar* (Sarló és kalapács) 8 oldalon heti 30 ezer példányban jelenik meg. Ez utóbbi a művészetek minden ágával foglalkozik, terjedelmét tekintve valószínűleg egészen népszerű stílusban. Ezen kívül minden újsághoz, s nem irodalmi jellegű folyóirathoz tartozik külön irodalmi melléklet is. Szerzőnk nem említi, hogy léteznek az észteknél olyan jellegű vidéki folyóiratok, mint nálunk a Jelenkor, Alföld, Napjaink stb. de ennek hiányában is látható, mily magas fokon áll az észteknél a könyvkultúra s hogy az észteknél és az észteknél irodalom egyre jelentősebb helyet biztosít magának a népek kulturális együttesében. Timár Mátét köszönet illeti azért, amiért tematikailag változatosan gazdag útinaplójának egyik legszebb fejezetében figyelmünket ráirányította a kis rokon nép kulturális forradalmának nagyszerű eredményeire.

Sz. R.

Könyvtári könyvek

bekötése a legjobb kivitelben, a legjobb minőségben, a legrövidebb határidővel

KUN ZOLTÁN

könyvtári könyvek bekötésére specializált könyvkötészetében.

EGER, Alkotmány u. 7. Tel.: 16-30

* Timár Máté: A jövő tavasza. Kosuth, 413 old. 24 Ft.